

**Saksalainen kirkko
Bernhardinkatu 4
su 26.1.2003 klo 19.30
vapaa pääsy**

Lauluyhtye Väre:
Saima Haapanen
Maria Kaista
Jorma Kaista
Anna Paavilainen
Jenni Luolaja
Jussi Salonen
Mikael Konttinen
Matti Aukia

Hanne Eronen, marimba
Silja Huovinen, kantele
Sari Hyvönen, huilu
Tiia Makkonen, sello
Maija Sinisalo, viulu
Elina Virtanen, alttoviulu
Inkeri Vänskä, viulu
Lauri Haapanen, kitara
Patrick Vena, kitara

Saksalainen seurakunta **STADIA**

BACH

Johann Sebastian Bach (1685-1750) oli ahkera ja hurskas mies. Uskoen koko voimallaan Jumalaan hän näki kaiken, omat lahjansakin, Jumalan suuruuden ilmauksena. Bachin musiikki ei syntynyt suuresta inspiraatiosta tai konfliktitilanteista, lähinnä se oli tulosta säveltäjän kulloisestakin työympäristöstä ja toimeksiannosta.

Ollessaan vuodesta 1708 Weimarin herttuan Wilhelm Erastin kamarimuusikon ja hoviurkurin virassa loi hän suurimman osan valtaisasta urkumusiikkikirjallisuudestaan. Soitinmusiikkiinsa hän sitä vastoin keskittyi siirryttyään 1717 Anhalt-Köthenin ruhtinas Leopoldin kapellimestariksi Kötheniin, jossa hänen pääasiallinen tehtävänsä oli säännöllisten soitinmusiikkikonserttien järjestäminen. Bachin hengellinen musiikki, se ehkäpä hänen musiikkinsa kaikkein häikäisevin osa, syntyi taasen suurilta osin hänen saatuaan arvostetun kanttorinviran Leipzigin Tuomas-kirkosta. Siellä syntyivät neljä passiota, joista jälkipolville on säilynyt vain Matteus- ja Johannes-passio, jouluratorio, h-molli messu sekä yli 200 kantaattia. Uuden kantaatin, jonka kokoonpano ja laajuus oli usein suhteessa hänen senhetkiseen elämäntilanteeseensa ja voimiinsa, hän sävelsi sunnuntain jumalanpalvelukseen yli viiden vuoden ajan. Sen ja muiden sävellystöiden, niiden harjoittamisen ja esittämisen ohella hänen päiväohjelmaansa kuului urkujensoitto ja musiikinjohto eri tilaisuuksissa, niin häissä kuin hautajaisissakin, sekä soitonopetus ja vieläpä virkavelvollisuuksiin kuuluvien tavallisten kouluaineiden, kuten latinan, opettaminen, vaikkei se ollutkaan Bachin vahvinta aluetta.

Bachin musiikillinen sivistys tunnetaan hyvin. Kuitenkin jo se, mistä hän oppinsa ammensi, jää lopulta mysteeriksi. Bachilla oli hyvin vähän henkilökohtaisia opettajia, eikä hän matkustellut Saksasta juuri milloinkaan. Kylläkin tiedetään hänen olleen äärimmäisen lahjakas ja omanneen uupumattoman intohimon musiikinopiskeluun; yökaudet hän kynttilänvalossa kopioi ja opetteli käsiinsä saamiaan menneiden aikojen mestareiden teoksia. Mutta tämäkö yksin voi riittää siihen, että Bach saksalaisia, italialaisia ja ranskalaisia tyylejä yhdistellen ja hengen niihin omalla yliveritaisuudellaan puhaltuen tuli keränneeksi musiikkiinsa kaiken menneen ajan suuruuden ja taidon? Hänen taiteensa oli täydellisen kirkas kruunu aikakaudelle, päätepiste, joka ei johtanut mihinkään. Bach ei niinkään luonut uutta vaan saattoi loppuun jo vallinneen kehityksen. Hänen poikansa Carl Philipp Emanuel Bachin, homofonisen musiikin kannattajan ja myöskin jo musiikin taivaanrannassa sarastaneen sonaatin esitaistelijan, tiedetään kutsuneen isäänsä varsin vähäistä kunnioitusta osoittaen "vanhaksi peruukiksi", mikä tavallaan onkin osuva. J. S. Bach oli polyfonisen tyylin mestari, hänen taiteensa oli barokin taidetta. Ei se enää pystynyt viehättämään aikaa, joka jo sisimmältään eli rokkoota ja piti ihanteenaan tuon tyylikauden kevyttä, eleganttia hilpeyttä.

Arvailujen varaan on Bachista jäänyt niin hänen käyttämänsä tempot ja fraseeraus kuin urkurekisterivalintansakin. Näistä seikoista hän ei ole jättänyt nuotteihinsa

Vastuualueet Saksalaisessa kirkossa 26.1.2003 klo 19.30:

Sävellykset	Johann Sebastian Bach	
Kitara	Lauri Haapanen	Preludi BWV 998 D-duuri
Lauluyhtye Väre	Maria Kaista, s Anna Paavilainen, s Jenni Luolaja, a Saima Haapanen, a Matti Aukia, t Mikael Konttinen, b Jorma Kaista, b	Badinerie h-molli Organ fugue BWV 578 e-molli (molemmat sov. Ward Swingle)
kantele	Silja Huovinen	Luuttusarjasta nro.1 BWV 996 e-molli Preludi Sarabande Allemande
huilu kitara	Sari Hyvönen Patrick Vena	Huilusonaatti BWV 1033 C-duuri Andante - Presto Allegro Adagio Menuett I & II
marimba	Hanne Eronen	Viulupartitasta nro.1 BWV 1002 h-molli Sarabande & Double
TIME - jousikvartetti	Inkeri Vänskä, viulu Maija Sinisalo, viulu Elina Virtanen, alto Tiia Makkonen, sello	Kunst der Fugesta BWV 1080 d-molli Ensimmäinen osa Viimeinen osa

...Ja jatkoa seuraa torstaina 30.1. klo 19.00 tm-galleriassa (Erottajankatu 9B), jossa Anne-Mari Kallio, huilu, Lauri Haapanen, kitara ja Antti Ignatius, kitara esiintyvät otsakkeen PIAZZOLLA alla. Pääsy vapaa edelleen.

juuri mitään viitteitä. Myöskin Bachin kirjallinen sivistys herättää ratkaisemattomia kysymyksiä, hän kun osittain kirjoitti itse kantaattiansa sanat, jotka pohjautuvat Raamatun teksteihin täydennettyinä pietismihenkisillä säkeillä ja jotka symboleineen ja kielikuvineen ovat kirjalliselta kannalta kyseenalaisia. Bach ei myöskään jättänyt jälkeensä lähes ollenkaan yksityisluontoista kirjeenvaihtoa, jonka perusteella olisi pääteltävissä jotain hänen suhteestaan oppilaisiinsa, ystäviinsä tai aikansa ylimystöön. Ja viimein, minkälainen hän oli aviomiehenä ja perheenisänä 20 lapselleen, joista kylläkin 10 kuoli jo hyvinkin nuorena?

Viimeisessä ja kesken jääneessä teoksessaan Kunst der Fuge, Fuugan taide, Bach kuin oppikirjan tavoin esittelee samaa yksinkertaista pääteemaa käyttäen polyfonisen maailmansa, elämänpituisella uurastuksellaan kristalloidun. Ensimmäisen osan aluksi kuullaan pääteema, tämäniltaisessa versiossa viulun esittämänä, jonka jälkeen muut instrumentit yksitellen sukeltavat pääteemallaan sisään kudelmaan. Teema varioituu ja tulee monin kerroin käännellyksi ja eri aika-arvoissa esitetyksi, ennen kuin saavutaan viimeiseen osaan. Siinä esitellään kolme uutta teemaa, joista yksi signeerausomaisesti muodostuu säveltäjänsä nimikirjaimista B(alennettu h)-A-C-H. Viimeisessä taiteessa nämä kolme teemaa oli luultavasti tarkoitus esittää yhtä aikaa vielä Kunst der Fuge- pääteemankin soudessa. Niin, luultavasti. Musiikki nimittäin loppuu kesken. Vain muutaman tahdin ehti viimeinen taite edetä, kun alttoviulu odottamattomasti jääkin soittamaan yksin. Vielä viimeinen henkäys ja sekin mykistyy.... henkeäsalpaava hiljaisuus...

...Bach on kuollut.

Bach eli yksinkertaista elämää vailla loistoa ja yltäkylläisyyttä. "Olen tehnyt ahkerasti työtä. Kuka hyvänsä yhtä ahkera pystyisi samaan kuin minä", hänen tiedetään vaatimattomasti mestarillisuudestaan sanoneen. Hän oli suuri urkuri, jota tultiin kaukaakin kuuntelemaan, mutta hänen sävellyksensä eivät saaneet vastaavaa arvostusta. Jopa ne hänen kuolemansa jälkeen tyystin unohdettiin lähes sadaksi vuodeksi. Hänen vaimonsa Anna Magdalena kuoli kymmenen vuotta miehensä jälkeen varattomana köyhäintalossa. "Soli Deo gloria - Jumalalle yksin kunnia" liitti Bach teostensa loppuun. Suunnattomasti työtä vailla itsekkäitä päämääriä, ja viimein on saapuva rauha raskaan elämän jälkeen. Mutta ajan niin vaatiessa vuosien kuluttua tuhansilta unohduksiin vaipuneilta nuottilehdiltä varoen pyyhittiin pölyt ja ne uudelleen nostettiin omalle paikalleen telineelle. Sen jälkeen ei länsimaisesta taidemusiikista olekaan voitu puhua Johann Sebastian Bachin nimeä mainitsematta.

Lauri Haapanen